

نرخاندنيك ده ربارهي

زاراوه زانسته گان

به شي ستيه مو کوتايي

ده نووفي نه حمده نالاني

له زور شويندا گوتومه : - سه رهي نه وچان هاتوه كه خه رمانه به خيرو بيتره كه ي بهر همه زمانيه كانمان ، به شه نو كه وبكه ين .. هل بزارده كه شمان بوختو به نه ندازه ي پي ويستين - ده نا زورين و بوزين - ده بيته ته گه ربه كه نو نه وسه ري ديارنه ين !

■ ل ۲۰ : « الضبط = ريك هيتان » .

وشه يه كي ديكه شمان هه يه كه « دابين » هو به چوگه كاري (بوون ، كردن) گهرداني پي ده كوي ، ده گوتري : - ولاخه كه نه و نه ده چه مو وشه ، دابين ناكوي .. فلان بي ده سه لانه . منداله كاني پي دابين نابن .. بيان بوخوي دابين بووه .. ده شگوتري : (كابر ايه كي به ضبط و ربطه) .

له هه ندي فهره نگو كدا (۱) نه مننه ده كه ونه بهر چاو : - ضبط : دابين كردن ، داگر كردن ، خوراگرتن ، راگه يانندن -

وشه زكورد يه كه چوني بهر بو ره هابووين و به مواتاو به ووانا - له رسته زاي خو ياندا - گونجا بيه تيان - پي ويست ناكا نيمه ش ريزي لي دابه زرينين و چه ندان زاراوه ي خو مانه ي له قه برغه بدين . به لاي منه وه بو نيره نه و نه ده به سه كه بليين : « الضبط : دابين كردن . انضباطيه : دايني » .

■ ل ۲۱ : « العلة الفاعلية = بنوسي كاري ، العلية = بنوسياري »

ليتره دا كو له وارم ، چونكه نازانم بيتره ي « بنوسياري » له كوتوه وه له چيه وه هيتراون ! ليتره ده ي تواني بو نه م زاراوه يه و چه ندان زاراوه ي نانا شكري ديكه . چه ند به راوتيزو ليتره وه يه كي ترخان بكر دايه .. !

■ ل ۲۲ : « غير مباشر = تيان » .

پي ويست بوو روون بكر يته وه ، چونكه تزه بابه ته به ش به خوم به بهر امله رده كي (غير مباشر) نه ين نازانم ماناي چيه ؟

به لام له لايه رده (۲۲) به مدا نووسيويانه :

« المباشر = يه كهر » . كه واته ليتره شدا بومان هه يه كه

بليين (نايه كسه ر) .

ده ين له وه ش به ناگبين كه له شار بازيتره زاراوه ي « تيان ، تيانه » بو (منجه ل و منجه لوك) به كار ده هيتن كه له مادده ي مس بن . ويرا ي هه مووي نه م دوو زاراوه يه زور باون . كه دلين : « راسته وخو = مباشر ، ناراسته وخو = غير مباشر » . گرنگ پيكه تنمانه له سه ر لايه كيان و نه واني ديكه ش بو زماني قسه .

■ « فطري = زگماكي » .

له ليتره وه ي مه به ستي نه م وشانه ي خواره وه دا چريه ك به دي ده كه م :

- فطري = خلقي ، فطري = وراثي . وراثي ... - ليتره دا جووته زاراوه ي « سروشتي ، زگماكي » به يه كيان داداوه !

پي ويستيمان به چي هه يه ؟ ..

۱ - ناگاداري كردني زاراوه رو يستره كان ، به مه رجن هه لنه ين .

ب - به پتي توانا تايه ت كردن ، نه وسا ده توانين بنووسين : « فطري = طبيعي : سروشتي . فطري = خلقي : نافه ريده يي . فطري = وراثي = زگماكي .. »
بو يه له گه ل راي ليتره نيم كه به ره هايي بگوتري : « فطري = زگماكي » .

■ ل ۲۳ : « الالادرية » كراوه به : « نازانم كاري »

دلنيام كه به ريزاني ليتره له به نده ، به يه رترن .. به لام نه وه ي كه هه ستي پي بكم بالا پتوي وشه عه ربه يه سه يره كه يه ، له باري ريزمانه وه به هر زره بيانوويه ك پي خو ي داسه پانده .. نه مه ش ده گه ر يته وه بو ناموي نه و زمانه له ريزگه ي ليكدر او دا . بو نيمه ي ده و له مه ند له و دا نيام يته دا ، پي ويست ناكا زاراوه يه ك بخه ينه وه كه فري به هيچ ياسايه كي ريزمانه كه مانه وه نه ين .. وه ك گوژمه كردني :

- نامرزي نه في + كاري رانه بور دوو + راناوي كه سي

به که می تاک + ناوی معنوی + باشگری « ی » نسبت -
 نه مهش به پاساودانی نهوهی که « نازانم کاری » ناو = یاسم - ه
 بۆ ریباژیکی فهلسه فی .. گوایه بهو تهوبله له رسستهو
 جومله گهله ده شوژیتهوه !!

تی چینیك :

لهو تیرواینه دهگمه نهوه ، نهو « یچی » ناوهی که به
 سهروسه کوت له فعل مضارع هوه هاتوه . ناوی « نهژی » مان
 لی خواسته !!

دواتر وا پیشنیازده کهم که سوود لهم بابه ته ریژگانهی
 خواره وه وه برگرین ؛ خۆنه زانکاری . نهویست زانی ..

■ « ما وراء الطیعة = نهودیو سروشت »

نه گهر بگونج « سروشت به دهر ، نه دیو سروشت ...
 خۆمانه ترن . بن وشه به کی باشتر له گشتین ؟!

■ « التمسق = ساز » .

له لاپه ره / ۱۶ - دا نووسراوه : تکیف = سازان . ئنجا
 نازانم ههردووکیان له بهک سوورگه دان .. یانز .. ؟ دیسان له
 لاپه ره - ۲۴ - دا : « المتناقض = نه سازاو » به لاپه وه وشه
 (ریک هاتو) بگونج .

■ ل ۲۴ : « المثل الفطرية او المورثة = نهوونهی زگماکی » .

بۆ نهوهی که له قالبی خۆمانه تر دا دابریژری چهند
 رسته به کی دیکه بن دهخمه پال ، هه لپژاردنیش دهدهمه دهست
 زمان دۆستان :

به پیتی کتیبه که

پیشنیازی من

نهوونهی زگماکی

زگماکه نهوونه

« المثالیه الموضوعیه =

نهوونه بابه تی .

سهوونایه تی بابه ته کی

المثل العلیا =

المثل العلیا

المثل الاعلی = نهوونهی بالا

نهوونه بالا ،

المثالیه التقدییه =

نهوونایه تی ره خنانه

نهوونایه تی ره خنانه

المثل الافلاطونیة =

نهوونه ئیفلاتونییه کن .

نهوونه کانی ئیفلاتونی

■ ل ۲۶ : « مذهب الذرات الروحیة = راپهوی تۆزکاتی

گیانه کی » .

به واتای فرههنگی چ (راردو) و چ (ریباژ) هاووانان .
 بهلام یه که میان له واتا نه سکیه که بیدا خۆی خوارده ته وه :
 (شوینی پیدا رویشتن) دوه میشین له میژه زمانی پی راهانوه
 بۆ ناوه لوواتای مذهب . منهج .. هتد به نهوونه که گومان :
 « ریباژ یان ریباژگی فهلسه فی .. » دالان و شتی وامان
 نایه ته زهینه وه .. !!

دیسان له بهر نه می زانستیدا له میژه زاراهوی « گهر و
 گهر دیله » له کاردان . ئنجا تۆزکال و تۆزقال - ههراکیان بن ،
 له (تۆزمثقال و مثقاله ذیره وه ، سوانه ته وه) ، بۆ هسه من
 مه بهستی پیشو پیشنیازده کهم که بنووسین : « ریباژی
 گهر دیله گیانه کیه کان » .

■ « مذهب اللذة الفردية = راپهوی خۆشایه تی خۆیست » .

زاراهوی - خۆیست ، خۆنهویست - زانستانه بۆ
 « ارادی ، لا ارادی » به لای منه وه به جین . که واته بۆم هیه
 بلیتم باشتر وایه که بۆ هه من مه بهستی پیشو بنووسری :
 (ریباژی خۆجیژ .. یان ریباژی خۆجیژایه تی) .

■ ل ۲۷ : « مذهب المصادفة او الاتفاق = راپهوی
 ریکه وته کیه تی » .

نه گهر بلین : - ریکه وته ریباژ . یان ریباژی ریکه وته تی -
 نه مه بهستی له دهست ده چی و نه ده موزبانیش تووشی
 بارقورسی ده بن .

■ « النظرية النسبية = راپهوی په یوه ندایه تی »

لیژنه خۆی له من ناگادارتره که « ریژه = نسبة »
 زاراهوی به کی زانسته و رویشته .
 زاراهوی کانی (په یوه ندی ، په یوه ندایه تی) ش له ریزمان و
 کۆمه لایه تیدا ، چه سپاون .

جانه گهر « ریژه » هه له به کی زهق بچ و مه بهستی له مه
 (تعلق ، ربط ، علاقه) هه له هه ر نه « نسبة » ه بن ، نه وارگیه
 هیچ ره خنه به کم نه .. ده نا ده بیته جیکه ی تیرامان .. !!

■ « المرتجل = سهرزاره کی »

- سهرپیانه قسه به کی راهویشتی .
- به سهرپییه که وه چاکو چۆنیم کرد .
- سهرزاره کی پیم راگه یانند ..

به پیتی بۆ جوونم پیژبه و بنکانه وه دین به رامبه ر بهم
 مه بهستانه ی خواره وه له پینوی تاییه تکردنی چهند
 زاراهوی به کدا :

۱ - المرتجل : سه‌ریتی .
۲ - المكالمة الشفهية : سه‌زاره‌کی
۳ - الامتحان الشفهی : تاقی‌کردنه‌وهی زاره‌کی

■ ((الوهم = ویتزنگ ، وپینه)) .

شی‌کردنه‌وه :

۱ - وهم : بریتیه له ته‌سه‌وری شتیک به‌یج نه‌وهی‌که به‌خواستنی مه‌به‌ستیک پشه‌کی یج . دیسان گومان و خیال و نه‌ندیشه - ش ده‌گریته‌وه .

ب - ویتزنگ : بریتیه له وه‌نوز . فلان‌کس ویتزنگ‌ده‌دا(ه)

ج - وشه‌ی (ویتزنگ) گورانی یج یان نه‌رده‌لانی یان سه‌ربه‌هر ده‌سته‌شتیه‌یه‌کی دیکه‌یج له بیژهی « ویتزنگ » هوه‌یه؛ چونکه اله هندی زوجه‌ی شارباژیردا نم لیدیومه به‌کار ده‌هیتن : فلان ویتزنگان ده‌کا = وه‌نوزه‌کوته‌یج و خه‌وه‌ده‌ی‌باته‌وه . نم ناوه‌ل واتایه له و روخساره‌کاره تایه‌تیه‌وه دابه‌زیوه . که‌واته به‌هیج جوری وه‌هم و گومان ناگریته‌وه .

د - وپینه : نه‌میش قه‌کردنه به‌یج هوشیه‌وه . له هندی ناوچه‌دا له‌باتی وپینه قسه‌بزرکاندن به‌کارده‌هیتن ، که ده‌لین : فلان‌کس (ده‌بزرکینن = له‌خویه‌وه قسه به‌به‌کداده‌دا) مه‌فهومی نم زاراه‌به‌ش به‌هیج کلوجیک ناچیتته خاناهی (وهم) هوه .

هرچۆن‌یج « وهم » بریتیه له - خه‌یاله درۆزنه - و زۆر جیاوازه له‌گه‌ل نه‌و دوو زاراه‌یه‌دا؟! .

ل ۳۰ * زانستی نه‌فس *

لیژنه له‌گه‌ل وردبینی خویدا زاراه‌ی « نفس » ی هه‌ر وه‌ک خوی هیتشه‌ته‌وه . نه‌وه‌ی به‌خه‌یالی ئیمه‌مانانیشدا یج؛ به‌ریزان له‌وسه‌ریه‌وه هاتونه‌ته‌وه ، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا بساری بۆچونم هه‌یه :-

له‌رووی - فقه‌اللفه - وه‌ وشه‌ی « ده‌روون - په‌یوه‌ندی به‌ واتای (نفس) هوه هه‌یه که باری شاراه‌وه نه‌یتیه . کورد ده‌لن :- فلان‌کس دل و ده‌روونی باشه - نه‌مه له‌ باره‌نه‌فسیه‌که و . نزیکه ، یان له‌همان ده‌ربازگه‌وه (نه‌نده‌روون = حرم) له‌کاردا به‌ئویش شویتیکی په‌نامه‌کیه . به‌لام له‌همان کاتدا که بنووسین : (نفس = ده‌روون) به‌ره‌نگری وشه‌ی هاوبه‌ش ده‌بینه‌وه ، چونکه - ده‌روونی = باطنی - زه‌قتره . نه‌مه‌ش له‌به‌ر نا‌لۆزه زمانی باش‌ناوه‌ستی(۱) .
که‌که‌مان نه‌بیتته چاولی‌کهری ، نه‌فسی عه‌ره‌بسان به‌مولادا ملی‌ناوه ، وه‌ک : نفس = گیان ، ذات ، کس ،

وه‌ک چه‌ندجار نه‌وه‌م درکاندوه شان‌به‌شانی چه‌مک‌وباری هه‌موارانه‌ی زاراه‌وه ، ده‌شج لایه‌نی هونه‌ری و تیبه‌تکردن و ناوازو چیژو ته‌مه‌ن ، ره‌چاوبکه‌ین .

■ ((النظرية الفأبیه = دیمانه‌ی دوایه‌کیه‌تی))

تائیتشاش له‌سه‌ر زاراه‌یه‌ک به‌رامبه‌ر به « نظری » چه‌تی خۆمان نه‌گرتوه ، وشه‌ی (دیمان ، دیمانه) له‌گه‌ل (دیمان) به‌ک ده‌گرنه‌وه ، نه‌ویش بریتیه له « ته‌حر و شیوه »(۲) .

له‌بیری فه‌ره‌ه‌نگدا ، نووسراوه :

را ، نه‌ندیشه ، بینایی - یان نه‌وه‌تا‌که پخ‌ویستی به‌به‌لگه هه‌یج ، به‌رامبه‌ری « عملی » به‌(۳) .

له‌لایه‌ن خۆشمانه‌وه دوولانه بۆی دابه‌زیوین ، هه‌ندی‌ک ده‌نووسن :

۱ - بیره‌دۆزی له‌ریازیاتدا .

ب - قسه‌بزی له‌ په‌روه‌رده‌دا(۴) به‌بیتی لایه‌نه‌فکری و نه‌ندیشه‌که‌ی بیره‌دۆزی و شتی‌وا سه‌ری‌هه‌ل‌داوه .

نه‌وانه‌شمان که له‌ زاده‌ی « نظر ، ينظر » و « فانظر الی الابل کیف خلقت » هه‌ل‌ده‌روانن نا‌هه‌قیان نا‌گرین و به‌دیوی ده‌روه‌ی چاوه‌ندازبوون و به « قسه‌بزی و دیمانه‌و دیمانه » ره‌نیویان هیتناوه نه‌وانه‌شمان که زۆر که‌یفیان به‌زاراه‌ی هه‌نده‌ران‌دی ، به‌ زاراه‌ی « تیوری » بینه‌وه‌به‌ره‌ی پخ‌ده‌کن . که هه‌ر لایه‌نه‌ روا‌له‌تیه‌که‌ش یج نه‌وا « دیمانه » مان به‌خیره‌و بیری له‌سه‌رده‌ین .

نووسیویان : « دوایه‌کیه‌تی » به‌هه‌رحال به‌ پاشگری «ه‌کی» یج‌مل‌بوون و ده‌توانین بلتین : - دیمانه‌ی دوایه‌کی - ئیدی چ‌ل‌زوم ده‌ک: پاشگری (+ هتی) بکه‌ینه‌سه‌ربارو دوو پاشگری نیسه‌تی یج‌تا‌وبده‌ین و ته‌واوه‌کی زارمانی یج‌ سه‌غله‌ت‌بکه‌ین !!

■ ((الموقف = هه‌ل‌وه‌ست))

لاری له‌وه‌دانیه که له‌ بری ناوچه‌دا ناوه‌های ده‌بیژن . به‌لام له‌ نووسینی باودا « هه‌ل‌ویشت » چه‌سپاوه .

له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه ، له‌ شیوه‌ی گوراندای بزرگی « به » ده‌گۆرپی به‌ بزرگی « وه » ، ئنجا که گوتت : هه‌ل‌وه‌ست - به‌کسه‌ر به (هه‌ل‌به‌ست) تی‌ده‌گا . . ؟

بارده‌روونی تایبەتی .. هتد . بۆ ئیمەش دەلوێی که بنووسین :
(زانستی دەروونی ، یان - دەروونناسی) تارا دده‌یه‌کیش
به‌کارهاتوه .

■ « اتجاه النمو = به‌ریانی فراژوو بوون »

لیژنه‌دا لیژنه هونەرماندانه هاتوته ده‌ست به‌تایبەتی
وشە « به‌ریان » که کوردی واتەنی و سووک و خۆشه ، ئیدی
له‌مه‌ولا به‌رامبەر به‌مه‌به‌ستی - اتجاه - دۆش‌دانامینین ، واتا
فەرهنگیه‌که‌شی ئەمه‌یه : « ری‌گوزاری ئاو و با : به‌ریانی
ئاوه‌که یا باکه‌بگره (٦) .

دیسان به‌رامبەر به‌ « النمو » گه‌شه‌سەندن : گه‌شه‌کردن ،
به‌خۆداهاتن .. هه‌موویان له‌کاردان . لیژنه‌دا پێ‌ویستمان به
تایبەتکاری و تخصیص هه‌یه . واتا فەرهنگیه‌که‌ی « فراژوو »
هەر گه‌شه‌کردنه‌که‌یه .. به‌لام به‌ پێی ناوچه‌ چۆن ده‌گوتری
« فراژوو » ده‌شی‌گوتری « فراژی » و ئەمیان خۆش‌گوتره
که‌واته بۆ هه‌مان مه‌به‌ستی زانستی له‌جیتی خۆی دایه‌ بنووسین :
« به‌ریانی فراژی » نه‌ک - فراژوو بوون .

ل ٣١ : « اجهزة الرد ، اجهزة الاستجابة = رشته‌ی به‌رتەك »

به‌شوین گه‌وتیتیک :

- رشته : به‌زازی بۆ (گوریس ، هه‌رشته) له‌کاردايه .
له‌ فارسیدا : رسید . تاییدشده .. (٧) له‌ کوردی شیوه‌ی
ناوه‌راستدا بووته : رست : که که‌مەندو ده‌ست‌پینتیکه
ده‌هاوژریتە قلیده‌ی تانجی . دیسان به‌و گورزه‌ سه‌ر
هۆنراوه‌یه‌ش ده‌گوتری که وشه‌به‌ره‌ی پێ له‌ نیر داده‌به‌ستری .
پێ‌ده‌آین : - رست ، رسته . رسته تووتنی له‌شریت دراو =
گورزه . هه‌روه‌ها رسته‌مووروو ..

له‌رووی وشه‌سازیه‌وه ، ئاوه‌لناوی به‌رکاره له‌سه‌ر
ریتزگی فارسی ، وه‌ک : نوشته = نووسراو ، رسته =
رستراو .

له‌رووی ئاوه‌ل‌واتا - مجاز) هوه :

به‌پێ‌ئوه‌ی سه‌رنجی ئه‌وه‌به‌دین که فۆنیمی | ش | یان
[س | له‌بیژه‌ی - رشته ، رسته - دا کامیان بنجیه - له
بیجم و روخساری پۆیی و ته‌نافی ئه‌و ماده‌ تیک‌باهه‌ل‌دراوه‌دا .
زاراوه‌ی رسته = رشته / بۆ « جمله » و لیکدانی وشه .
سازدراوه‌وه له‌ ده‌ستووری زمانی کوردیدا جیتی خۆی
کردوه‌ته‌وه . جا ئه‌گه‌ر دروست‌پێ (جیهاز) بۆ (جمله) هه‌روه‌ها
به‌ پێچه‌وانه‌وه له‌جیتی به‌کیدا به‌کاربه‌یتزین . ئه‌وا زاراوه‌ی
(رشته = جیهاز) ش لیژنه‌دا ده‌سه‌لمینین .!؟

ده‌پێ ئه‌وه‌ش به‌سه‌رکه‌ینه‌وه که هه‌ندی . زاراوه‌ی

« که‌لوپه‌ل » و بری (ئامێر و ئامراز) یان له‌ شوێن (جیهاز)
به‌کاره‌یتناوه .. دیاره ئه‌وانه‌ پێ‌ناگابوون که هه‌رکامیان بۆ
شتیکی تایبەتی وه‌ک :

- که‌لوپه‌ل = اثاث . ئامیتر = ناله . ئامراز = اداة ..
هتد ..

له‌دوایدا زمان‌دۆستان به‌پیتی ئه‌رک و پیک‌هاتن . زاراوه‌ی
« کۆنه‌ندام » یان خسته‌گه‌رو مه‌ردومه‌که‌که تا ئه‌ندازه‌یه‌ک
قبوولیان کردو له‌ به‌رنامه‌ی خۆیندندا . خۆی چه‌سپاندوه دواتر
له‌ دوو توپی فەرهنگدا جێ‌گیربوو . وه‌ک : جیهاز عظمی =
کۆنه‌ندامی ئیسکی . جیهاز هافرس = کۆنه‌ندامی هافرس
.. هتد (٨) .

ده‌پێ ئه‌وزاراوه‌یه به‌ رده‌هایی رده‌چاونه‌کری چونکه له
کارگیری و کۆمه‌لایه‌تیدا زاراوه‌یه‌کی چالاکترمان هه‌یه . وه‌ک :
« ده‌زگا » که ده‌گوتری : ده‌زگی میری = جیهاز حکومی ..
هتد .

■ « الاحساس بالحركة = هستی فرکه »

فرکه - کوتومت (حرکه = جووله) ناگریته‌وه . به‌لکو
(فرکه) بۆ (زیده‌ جووله) به .. به‌پیتی ئه‌و ده‌قه
(بزووتنه‌وه‌ی سه‌لت) مان ده‌وێت .

ئه‌وه‌ش باوه که ده‌گوتری : که‌وته‌ لینگه‌ فرکه . فرکه‌ی
به‌ستی .. هتد . وانه‌ کوتوپرانه په‌لاماری‌داو خێرا بۆی
جوولا . بنکه‌ی « فرکه » ش هه‌ر له‌ فرینه‌وه هاتوه که له
خانای بزووتنه‌وه‌ی سووک‌چوست‌دایه . که‌واته پێش‌نیا‌زده‌که‌م
هه‌روه‌ک رویشتوه‌وه هه‌له‌ش‌نیه بنووسری « هه‌سته‌ جووله ..
یان هه‌ستی جووله » .

■ « اختبارات الاتجاهات والميول = ئەزمونه‌کانی به‌ریان و وازن » .

له‌م شوێنه‌دا (اختبار) له‌ سنووری تاقی‌کردنه‌وه -
ده‌رناچی و له‌میژه‌ چه‌سپاوه . وشە (ئەزمون) که پتەر
به‌ره‌و فارسییه‌وه له‌ویدا زده‌قتره له‌ کوردیدا ته‌واو نامۆیه .

له‌وه‌ش به‌ناگاین که ده‌گوتری :

- وازم‌لییه . وازم‌ل‌نییه = مه‌یلم‌ل‌نییه .. یان
وازم‌ل‌نییه = به‌خه‌م‌به‌رده .. ئه‌میش له‌ سوورگی (رغبه)
دایه که به (ئاره‌زوو) جێ‌گیربووه . له‌ لایه‌کی دیکه‌شه‌وه
زاراوه‌ی (وازی . وازان) له‌ گه‌مه‌و گالته‌دا باوترن .

■ « اختبارات استخلاص الحقائق = ئەزمونه‌کانی وه‌ده‌ست‌هێنانی راستیان » .

به‌رله‌وه‌ی که ناوی زاراوه‌ی لی‌به‌تین ، ده‌قاو ده‌فتیکی داریشته عه‌ریه‌که‌یه ، پیشنیازده‌که‌م که بنووسری « نهمونه‌کانی راستی‌وه‌ده‌ست هیتان » .

■ « الاختبارات التدریبه = نهمونه‌کانی راهیتان »

له‌رووی مه‌به‌سته‌وه ، ره‌خنه له‌وه‌دانیه که « مه‌شقی ، راهیتان = تدریب » له‌کردان .

به‌لام بۆ تایه‌ت‌کاری و دابران ، پی‌ویستیمان به‌ه‌راوردیک هه‌یه :

نهم زاراوه عه‌ریه‌بیانه به‌رینگیان‌پن‌گرتوین : تدریب ، مدرب ، مدرب ، اسم مکان ، تمرین . .

نهمانه به‌چه‌پ‌وراستدا ، له‌کاری بیری و مه‌یدانی و ه‌رزشیدا به‌یه‌کداهاتون . . له‌کوردیشدا نهم وشانه به‌ریان بۆ ره‌هابووه : (رام‌کردن ، راهیتان ، مه‌شقی‌کردن ، خایاندن) .

نهم‌نده‌مان ده‌سه‌لانه که ده‌ستیکی هونه‌ریبان تی‌وه‌رده‌ین به‌پیتی شوین و گونجان :

۱ - له‌کاری مه‌یدانیدا : (تدریب ، تمرین = مه‌شقی) .
۲ - له‌فیرکردن و کومه‌لایه‌تیدا : (تدریب ، تمرین = راهیتان) .

- ۳ - له‌هونه‌زوه‌ری‌دا : (تدریب = رامکاری) .
که‌واته پیشنیازده‌که‌م بنووسین :
- الاختبار التدریبی = نهمونه رامکاری .
- المدرّب الفنی = رامکاری هونه‌ری .
- وحدة التدریب = لقی رامکاری ، راهیتان
- الدورات التدریبه = دوره رامکاریه‌کان .
- التدریب العسكري = مه‌شقی سه‌ریازی .
- التمرینات لحل المسائل = راهیتانه‌کان .

■ « اختبارات السمات الشخصية = نهمونه‌کانی سیماکانی که‌سایه‌تی »

۱ - ده‌توانرا به‌رام‌به‌ر به (سمات) سوود له‌م وشه‌کوردیانه وه‌ریگریت ، وه‌ک : (نیشانه ، روخسار سه‌کوت . . .)

داریشته‌کوردیه‌که عه‌ریه‌بی‌نامیزه ، به‌رای‌من به‌م چه‌شنه‌ی خواره‌وه‌ده‌ین : « نهمونه‌کانی سیماکه‌سیه‌کان » .

■ « الاختیار = بژاردن »

له‌لا‌به‌یه - ۳۴ - ه‌میشدا نووسیویانه : الاختیار المبدئی = بژاردنی‌که‌لاه .

رام‌وايه که (بژاردن) یش قبول‌بکه‌ین بنووسری : (بژاردنه‌که‌لاه) ده‌نا نیسه‌تی لی‌هه‌ل‌ناستی !! دوای دیریکی که نووسراوه : - اختیار الوسائل = هه‌ل‌بژاردنی هۆکان - . نهمه‌نهمه ده‌که‌یه‌نی که لیژنه وشه‌که‌ی به‌له‌قی داناوه . .

له‌بۆ‌چوونی خۆمه‌وه‌ده‌لیم : زاراوه‌ی (اختیار) به‌ره‌هایی و به‌زاراوه‌ی (بژاردن) ی رووت دابین‌نابن . . به‌لام له‌هه‌ندی روه‌وه به‌زیده‌ی - هه‌ل + . . ده‌گونجی بژاردنی به‌ته‌نی ده‌مان‌باته‌وه بۆ مه‌به‌ستی « عدل » هه‌ندی جاریش (بژاردن) بۆ - دۆزین و جیاکاری به‌کارده‌بری ، وه‌ک (برنج بژاردن) .

■ ل ۳۴ : « الإذلال = زه‌لیل‌کردن » .

نایا ناتوین سوود له‌م وشانه وه‌ریگرین : (هیتانه‌زیرکیف به‌ریکیف‌کون ، داماو‌کردن . . !؟) .

■ « الاسالیب الجامدة = وشکه شیتوازه‌کان » .

لیرده‌دا به‌پی‌ویستی نازانم که به‌هه‌مان خواره‌سازی بۆ (وشک - وتیر) بچین ، له‌کاتیکی‌دا که (وه‌ستاو) باشتر مه‌به‌سته‌که وه‌دی‌ده‌هیتن که بلتین (شیتوازه وه‌ستاوه‌کان) به‌رام‌به‌ریه (شیتوازه به‌کاره‌کان = الاسالیب الفعالة) .

■ « الاستجابة التوقیة = ره‌دای به‌رته‌ما »

به‌لای منه‌وه لیژنه چاکی پیتکاوه و زاراوه‌کوردیه‌که به‌خواستی تییره ، په‌سنده ، کورد ده‌لئی : (ره‌دا له‌ئافره‌ته‌که وه‌ریگرین . . یان ره‌دایه‌نادا) نهم زاراوه‌یه با له‌و ته‌نگه‌به‌ریه‌وه دابه‌زی و تایه‌ت‌نه‌ین به‌رالی‌وه‌ریگرین ئافره‌ت = قابل‌بوون . دیسان (به‌رته‌ما) بیتی له - طمع ، طموح - یسه‌وه هاتنی ، به‌رامه‌ی کوردی وه‌ریگریه .

■ « الاستدعاء = ورووژاندن » .

نهم زاراوه‌یه جیی تیرامانه ، چونکه « ورووژاندن » پر به‌پیتی « الإثارة » یه . ئیدی نازانم به‌چ سه‌باره‌تیک بۆ واتای (الاستدعاء) خراوه‌ته‌کار !؟

نهم‌نده‌هه‌یه نه‌گه‌ر (استدعاء) تییره‌وه - ائاره - به‌کوانابن ، نه‌وا ریگی ره‌خنه‌م‌یه !) .

■ « الاستعداد = نامادهیی » .

نهگەر کار بهمهوه بهوستی ، زاراووه که بهجییه و تائیتستا روژشیران بهکاریان هیتاوه .. بهلام بهکهر بهدوایداو بهه ریژگهی تۆ نووسیویانه :

« الاستعدادات = تهباریی » نازانم هوی بارلین گۆرینه که له بهرچییه ؟ .. نهگەر مهسه له که تکز و کۆبه تی بئ ، کارناکاته سهر جه وههری مه فهومه که .

ديسان به شتیوهی تاکیش بایان داوه تهوه بۆ (نامادهیی) و کردوین تهوه به (تهباریی) . وهك له هه مان ریزدا نووسراوه (تهباریی گشتی) .

وشه کهی « تهباریی » تازهیه ، بئویست بوو شیبان بگردایه وه .. نهگەر بشلتین با چهند وشه بهك بۆ بهك مه بهست بخهینه وه ، بۆ هه مووشتیک بئ ملبم له گهل نهم کاره دانیم .

■ « اساس الخبرة = پاشخانی شارهزایی » .

چهند دیرچی له مهو بهر نووسیویانه (اساسی = بنهما) !! بهشی کردنه وه یی (پاش) ئاوه لکار + پاشگری (خان) نهم هه ویره ئاوژورده کیشی و مهو دای له سهر روژشتم نیه .. بهلام بۆ له زاراووه یی « بنه رت » که له بارتروه چه سیموه ، خۆمان بدزینه وه ؟!

■ « ل ۳۶ : اقصی حدود الاقتصاد = نهو بهری پاشه کهوت » .

له رواله تی زاراووه که وه واده رده که وئ « پاشه کهوت » که لقیکی تابه تی - اقتصاد - ه ، له واتای (اقصی حدود) ه که وه دهرده چئ .. بهلام ناسه لیتری ، چونکه نووسراوه : - (نهو بهر + پاشه کهوت) . نهمه راسته که (توفیر = پاشه کهوت) نهو بهری ئابوریه ، که واته زاراووه که پراو پری تعبیره عه ره به که نیه به لکو نه نجمه که به تی که پاشه کهوته نهك نهو بهری به کورتی بئو دده ته واژه کوردیه که بکهینه وه به عه ره بی ئاوا دهرده چئ :

(نهو بهری پاشه کهوت = اقصی حدود التوفیر) .. وهك لیتین : - نهو بهری ئابوری = اقصی الاقتصاد ..

نهگەر مه بهستی لیژنه نهو بهر که وازله وشه یی (ئابوری) بهتین زاراووه یی پاشه کهوت / یی بخهینه چئ ، به رای من کاریکی له بارنیه ، سه رده میکه نووسه ران نهم دوو زاراووه به یان به کاریه تئاوه و سلیمان لئ نا که نه وه ، وهك :

- اقتصاد = ئابوری

- توفیر = پاشه کهوت = به زمه نده کردن .

■ « الانفعال = تاوگیری » .

نهم زاراووه نووی باوه و بۆ نه و واتایه به لای منه وه رده وه و پیتشوازی لئ ده کری .. تائیتستا (انفعال = هه ل چوون) له نووسیماندا . باو بووه . بهلام - هه ل چوون = هیجان - له بارتروه لیژنه پیتکاو به تی .

■ « الجناح = لاساری » .

وشه یی لاساری = سه هنده یی بۆ مه بهستی (مشاکه سه) چه سپاوه هه له شنیه ، دوو ریش نیه که هه ر گونا هه که ی له مه ر خۆمان بئو به ری بئته عه ره به وه و کرد بیتیان به (جناح) !! هه ر چۆن بئ کورد ده ست به رداری گونا ح = جناح نابئو گونا حیشی به لاساری نایه ته زهینه وه .

■ « دائرة المعارف = زانیارستان »

زاراووه به کی راست و خۆش ئاوازه ، لیژنه پیتکاو به تی . ئیدی ئاوا ته خوازین روژی له روژان به زانیارستانی له هه ر خۆمان تینو تیمان بشکی .

پهراویزه کان :

- ۱ - زاراووه یی پاریزگیای سلیمانی چ ۱۹۷۱ : الضبط = دابین کردن ، خۆراگرتن ..
- ۲ - فه رهنگی خال جزمی دوهم چ ۱۹۶۴ .
- ۳ - فه رهنگی عمید : قضیه ای که محتاج بیره مانو دلیل باشد ..
- ۴ - زاراووه یی زانستی کوردی / نه قابه یی مامۆستایان چاپی ۱۹۶۰ .
- ۵ - فه رهنگی خال جزمی سییه م چ ۱۹۷۶ : (ویژنگ = وههوز) ..
- ۶ - نه گەر لافی نه وه لئ بده م که نابئ زاراووه یی هاوواتی کوردی بئ ، نه وه به گشتی سه رناگری به لام باری زانستی و هونه ری لئ بخهینه کار ، ده یان دهینه کری . وهی « بهریان » نووی باوه ، بۆ (فه رهنگی خال) .
- ۷ - فه رهنگی عمید : ریسید ، تابیدشد = رشته .
- ۸ - فه رهنگی زانیاری (ع . ئی . ک) « کمال جلال غریب چاپی ۱۹۷۹ .

کوتایی